

معاونت امور توانبخشی دفتر امور مراکز توانبخشی و مراقبتی

**دستورالعمل قایسی ، اداره و انحلال
مجتمع مسکونی ویژه سالمندان**

تدوین:

رامین رضایی

فریده باغ علشاهی

اسفند ماه ۱۳۹۲

دستورالعمل تاسیس، اداره و انحلال مجتمع مسکونی ویژه سالمندان

بر اساس قانون تشکیل سازمان بهزیستی و ماده ۲۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۸۰/۱۱/۲۷ مجلس شورای اسلامی، صدور پروانه فعالیت برای ایجاد مراکز توانبخشی با هدف گسترش و ارتقاء کیفیت خدمات توانبخشی، مراقبتی و آموزشی به گروه هدف در جهت نیل به توانمندسازی آنان و کاهش تصدی گری دولت بر عهده سازمان بهزیستی کشور می باشد، این دستورالعمل در اجراء قانون مذکور و بند ۹ ماده ۲۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت " مصوب ۹۱/۱۱/۳۰ شورای معاونین سازمان جهت اجراء تنظیم گردیده است.

ماده ۱

تعاریف

۱-۱: سازمان بهزیستی کشور

منظور ستاد مرکزی سازمان بهزیستی کشور می باشد که ادارات کل بهزیستی استانها تحت نظارت آن فعالیت می نمایند و در این دستورالعمل با همین عنوان از آن نام برده می شود.

۱-۲: اداره کل بهزیستی استان

منظور ادارات کل بهزیستی استانهای سراسر کشور می باشد که به عنوان زیر مجموعه سازمان بهزیستی کشور انجام وظیفه می کنند.

۱-۳: بهزیستی شهرستان

منظور ادارات بهزیستی شهرستان می باشد که به عنوان زیر مجموعه اداره کل بهزیستی استان انجام وظیفه می کنند.

۱-۴: مجتمع مسکونی ویژه سالمندان

به مکانی گفته می شود که توسط شخص حقیقی یا حقوقی با کسب مجوز از سازمان بهزیستی تأسیس و تحت نظارت آن به سالمندان واجد شرایط ساکن در واحدهای ساختمان خدمات مراقبتی - تفریحی و رفاهی ارائه می گردد.

۱-۵: گروه هدف واجد شرایط

سالمندان با وضعیت پایدار که نیاز به خدمات مستمر پزشکی و توانبخشی ندارند ولی زندگی بدون داشتن مراقبت و کمک برای آنان دشوار می باشد.

۱-۵-۱: سالمند:

به فردی اطلاق می گردد که دارای ۶۰ سال و بالاتر باشد. از نظر سنی به سه گروه سالمند جوان (۶۰-۷۰ سال)، سالمند میانسال (۷۱-۸۰ سال) و سالمند پیر (۸۱ به بالا) تقسیم می گردند و از نظر میزان وابستگی به ۳ گروه سالمندان دارای حداقل وابستگی، وابستگی نسبی و حداکثر وابستگی تقسیم میشوند

۲-۵-۱: سالمند با حداقل وابستگی:

سالمندی است که در انجام فعالیت های روزمره زندگی (ADL) حداقل نیاز به کمک و نظارت راداشته باشد و طبق مقیاس بارتل دارای نمره ۷۵-۹۹ می باشد .

۳-۵-۱: سالمند با وابستگی نسبی:

سالمندی است که در انجام بعضی و یا بخشی از فعالیت های روزمره زندگی خود نیاز به کمک دارد و طبق شاخص بارتل دارای نمره ۷۴-۵۰ می باشد .

۶-۱: خدمات توانبخشی و مراقبتی

خدمات توانبخشی و مراقبتی شامل خدمات مختلف توانبخشی (فیزیوتراپی و کاردرمانی اختلالات شایع و معمول دوران سالمندی ، روانشناسی، مشاوره و مددکاری) و مراقبت های بهداشتی - درمانی می باشد.

۷-۱: کمیته نظارت تخصصی حوزه توانبخشی استان

کمیته ای است متشکل از معاون توانبخشی اداره کل بهزیستی استان، کارشناسان مرتبط در معاونت توانبخشی اداره کل بهزیستی استان و در صورت نیاز رئیس اداره بهزیستی شهرستان مربوطه که بر حسن اجرای قوانین و انجام فعالیت های مراکز توانبخشی در سطح استان نظارت دارد.

۸-۱: موافقت اصولی

مطابق بند ۴ ماده ۱ دستور العمل اجرایی " (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت " می باشد .

۹-۱: پروانه فعالیت

مطابق بند ۵ ماده ۱ دستور العمل اجرایی " (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت " می باشد .

۱۰-۱: مؤسس

مطابق بند ۱ ماده ۱ دستور العمل اجرایی " (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت " می باشد .

۱۱-۱: مسئول فنی

مطابق بند ۶ ماده ۱ دستور العمل اجرایی " (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت " می باشد .

۱۲-۱: شخصیت حقیقی

مطابق بند ۲ ماده ۱ دستور العمل اجرایی " (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت " می باشد .

۱۳-۱: شخصیت حقوقی

مطابق بند ۳ ماده ۱ دستور العمل اجرایی " (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت " می باشد .

۱۴-۱: کارشناس ناظر استان

منظور کارشناس حوزه معاونت توانبخشی استان می باشد که توسط معاون امور توانبخشی بهزیستی استان بر عملکرد تخصصی مراکز توانبخشی در سطح استان نظارت دارد .

۱۵-۱: کارشناس ناظر شهرستان

منظور کارشناس توانبخشی ادارات بهزیستی شهرستان می باشد که توسط رئیس اداره بهزیستی شهرستان بر عملکرد تخصصی مراکز توانبخشی در سطح شهرستان نظارت دارد .

ماده ۲

اهداف:

هدف کلی:

ایجاد محیطی مطلوب همراه با ارائه خدمات مراقبتی بر اساس اصول صحیح به منظور آسایش ، رفاه ، حفظ کرامت و حمایت از سالمندان در حریم خصوصی زندگی و فضای خانوادگی

اهداف اختصاصی:

- ۱- مطابقت محیط زندگی سالمند با نیازهای خاص وی
- ۲- ارتقاء کیفیت زندگی سالمند
- ۳- برخورداری سالمند از فضای خصوصی و اجتماعی ویژه
- ۴- آزادی عمل سالمند در برقراری ارتباط با جامعه ، خانواده و دوستان
- ۵- متناسب سازی خدمات اجتماعی با توجه به نیازهای منحصر بفرد هر سالمند
- ۶- حفظ تواناییهای سالمند در انجام فعالیت های روزمره تا حد امکان
- ۷- مشارکت فعال سالمندان در فعالیت های روزمره زندگی
- ۸- دسترسی آسان به مراقبت های خاص پزشکی و توانبخشی
- ۹- برخورداری سالمند از مراقبت ویژه بر اساس اصول صحیح مراقبت

ماده ۳

شرایط و وظایف متقاضیان تاسیس مجتمع (موسس)

۳-۱: شرایط متقاضیان تاسیس مراکز (موسس)

- اعتقاد به دین مبین اسلام یا یکی از ادیان رسمی تصریح شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- تابعیت جمهوری اسلامی ایران
- دارا بودن حداقل ۳۰ سال سن
- سکونت در استان محل تقاضا
- دارا بودن مدرک دکترای پزشکی (عمومی یا تخصصی) - مدیریت توانبخشی یا حداقل تحصیلات کارشناسی در رشته - های پرستاری - فیزیوتراپی - کاردرمانی - روانشناسی - مددکاری اجتماعی - مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی

تبصره ۱: انتخاب افراد واجد شرایط تاسیس مجتمع با شخصیت حقیقی یا حقوقی از طریق انتشار فراخوان حوزه معاونت توانبخشی استان با انجام مصاحبه دقیق و توجه به توانمندی های تجربی و اقتصادی متقاضیان توسط بهزیستی استان و در نهایت تأیید بهزیستی کشور از طریق مصاحبه تخصصی دفتر مربوطه در ستاد بهزیستی کشور صورت می پذیرد.

تبصره ۲: در مواردیکه موسس شخصیت حقوقی باشد باید حداقل یکی از اعضای هیئت مدیره دارای شرایط عمومی و تخصصی متقاضیان دریافت موافقت اصولی باشد.

تبصره ۳: متقاضیانی که علاوه بر نقش موسس دارای شرایط و خواهان پذیرفتن مسئولیت فنی مجتمع باشند، در اولویت قرار دارند.

۳-۲: وظایف دارنده پروانه فعالیت (موسس)

- تعیین و معرفی مسئول فنی واجد شرایط به سازمان بهزیستی
- رعایت موازین حقوقی و قانونی
- پاسخگویی به شکایات مطروحه از مرکز و افراد شاغل در آن
- رعایت قانون کار جمهوری اسلامی ایران در مورد کارکنان شاغل در مرکز
- تامین استانداردهای مرکز اعم از ساختمانی، تجهیزاتی، ایمنی، بهداشتی و ...
- انعقاد قرارداد جهت بیمه مسئولیت فنی برای پرسنل مرکز
- تامین کلیه مایحتاج و هزینه های مرکز به پیشنهاد مسئول فنی
- انتخاب متقاضیان ارائه خدمت پس از بررسی مدارک و سوابق کاری
- انعقاد قرارداد با پرسنل
- پرداخت به موقع حقوق و مزایای کارکنان مرکز طبق قرارداد منعقد و بر اساس قوانین نافذ حسب مورد
- تقبل مسئولیت صلاحیت تخصصی، اخلاقی و فردی نیروی انسانی مرکز در زمان همکاری با مرکز
- همکاری و فراهم نمودن فرصت های لازم برای نظارت کارشناسان بهزیستی

تبصره ۴: موسس موظف به تامین بیمه بازنشستگی بر اساس قوانین تامین اجتماعی بر حسب ساعت کارکرد پرسنل می باشد.

تبصره ۵: موسس موظف به تامین بیمه مسئولیت فنی در حین انجام خدمت می باشد.

تبصره ۶: موسس موظف است در هنگام استخدام و جذب نیروی انسانی نسبت به اخذ صلاحیت فردی آنان (گواهی سلامت، عدم سوء پیشینه و عدم اعتیاد) اقدام نماید.

ماده ۴

نحوه صدور موافقت اصولی، پروانه فعالیت، تمدید آن

۴-۱: مدارک لازم برای صدور موافقت اصولی

علاوه بر موارد مندرج در ماده ۳ دستور العمل اجرایی (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، تاییدیه دفتر امور مراکز توانبخشی و مراقبتی حوزه معاونت توانبخشی نیز الزامی است.

۴-۲: فرایند صدور موافقت اصولی

مطابق با ماده ۴ دستور العمل اجرایی (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

۴-۳: فرایند تمدید موافقت اصولی

مطابق با ماده ۵ دستور العمل اجرایی (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

تبصره ۷: موافقت اصولی متقاضیان تاسیس مجتمع مسکونی ویژه سالمندان با تأیید کمیسیون ماده ۲۶ تا دو سال قابل تمدید می- باشد.

۴-۴: مدارک لازم جهت صدور پروانه فعالیت

مطابق با ماده ۶ دستور العمل اجرایی (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

۴-۵: فرایند صدور پروانه فعالیت

مطابق با ماده ۷ دستور العمل اجرایی (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت تصویب بازنگری ۹۱/۱۱/۳۰

۴-۶: مدارک مورد نیاز جهت تمدید پروانه فعالیت

علاوه بر موارد مندرج در ماده ۸ دستور العمل اجرایی (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت
- اصل گزارش کارشناس ناظر حوزه معاونت امور توانبخشی سازمان بهزیستی استان در خصوص بررسی وضعیت و عملکرد مجتمع که به تأیید کمیته نظارت تخصصی حوزه توانبخشی (موصوف ساختار نظارتی) رسیده باشد.

۴-۷: فرایند تمدید پروانه فعالیت

مطابق با موضوع ماده ۹ دستور العمل اجرایی (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

ماده ۵

شرایط و مدارک مسئول فنی

۵-۱: شرایط مسئول فنی

- اعتقاد به دین مبین اسلام یا یکی از ادیان رسمی تصریح شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- تابعیت جمهوری اسلامی ایران
- دارا بودن حداقل ۲۵ سال
- دارا بودن مدرک تحصیلی دکترای پزشکی (عمومی یا تخصصی) یا حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد در رشته های پرستاری - فیزیوتراپی - کاردرمانی - مددکاری اجتماعی - مدیریت توانبخشی - روانشناسی - مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی با سه سال سابقه کار در کلان شهرها و مدرک کارشناسی در رشته های مذکور با ۵ سال سابقه کار در سایر نقاط کشور
- عدم اشتغال همزمان در کلیه دستگاهها و نهادهای واحدهای اداری، نظامی، انتظامی، قضائی، تولیدی، خدماتی و صنفی

تبصره ۱: متخصصین طب سالمندی، پزشکان دوره دیده طب سالمندی و کارشناسان ارشد دوره دیده سالمند شناسی در اولویت قرار دارند.

تبصره ۲: توانایی های علمی و تخصصی، سوابق شغلی و علاقه مندی مسئول فنی باید در مصاحبه کمیته تخصصی حوزه معاونت توانبخشی بهزیستی استان بررسی و مورد تأیید قرار گیرد.

۲-۵: مدارک لازم جهت صدور پروانه مسئول فنی

علاوه بر موارد مندرج در ماده ۱۳ دستورالعمل اجرایی (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ، مدارک موردنیاز شامل :

۱. تصویر آخرین مدرک تحصیلی مرتبط با دستورالعمل تخصصی (برابر اصل)
۲. گواهی سابقه کار از سازمانها یا مراکز معتبر مرتبط با امور توانبخشی
۳. گواهی صلاحیت علمی و تخصصی به تأیید کمیته تخصصی حوزه معاونت توانبخشی اداره بهزیستی استان

تبصره ۳: اعتبار پروانه مسئول فنی مرکز ۳ سال می باشد.

تبصره ۴: چنانچه دارنده موافقت اصولی و مسئول فنی یک نفر باشد، نیازی به ارائه مجدد مدارک شخصی نمی باشد و پروانه مسئول فنی برای فرد مذکور برای ۳ سال صادر خواهد شد.

تبصره ۵: مسئول فنی می تواند با معرفی جانشین واجد شرایط و کسب موافقت از بهزیستی استان مطابق قوانین و مقررات از مرخصی استفاده نماید. جانشین معرفی شده، در مدت تصدی دارای اختیارات، وظایف و مسئولیتهای مسئول فنی بوده و در مقابل بهزیستی و دیگر مراجع ذیصلاح قانونی پاسخگو می باشد.

ماده ۶

مقررات عمومی

علاوه بر موارد مندرج در ماده ۱۵ دستورالعمل اجرایی (موضوع بندهای ۱ تا ۱۲ ماده ۲۶) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت:

۱-۶: فهرست اسامی کارکنان شاغل ، ساعات کار باید در اتاق مسئول فنی مرکز در تابلویی نصب گردد.

۲-۶: مرکز موظف است جهت تمامی گروه هدف پرونده های ذیل را به صورت جداگانه تشکیل دهد .

الف - پرونده اجتماعی شامل مدارک هویتی، سوابق خانوادگی

ب - پرونده توانبخشی و مراقبتی

۳-۶: مرکز موظف است جهت تمامی کارکنان ، پرونده پرسنلی به صورت جداگانه شامل مدارک شناسایی ، فرم قرارداد، مستندات بیمه ، گواهی عدم سوء پیشینه، گواهی عدم اعتیاد، گواهی سلامت ، گواهی نامه دوره های آموزشی و... تشکیل دهد .

۴-۶: کلیه کارکنان مرکز می بایست دارای فرم قرارداد با مرکز و مستندات بیمه باشند.

۵-۶: شرح وظایف هر یک از نیروهای انسانی در چهارچوب قوانین و مقررات دستورالعملهای سازمان بهزیستی کشوری باشد.

۶-۶: پس از صدور پروانه فعالیت، واگذاری واحدهای ساختمان مجتمع به متقاضیان واجد شرایط بصورت استیجاری می باشد.

۷-۶: موسس مجاز است مقادیر مختلف وجه الضمان از مستاجر براساس خدمات توانبخشی و مراقبتی تعریف شده دریافت نماید.

۸-۶: بر اساس نیاز و درخواست سالمند ساکن مجتمع، خدمات قابل ارائه تعیین می‌گردد و شارژ خدمات برای هر یک از سالمندان بر اساس خدمات درخواستی آنها تعریف می‌شود. تعیین سهم اختصاصی شارژ هر مستاجر متناسب با مترای واحد خصوصی یا غیرخصوصی و هزینه‌های خدمات مراقبتی و رفاهی تعریف شده می‌باشد.

۹-۶: سرانه سکونت و دریافت خدمات سالمندان در مجتمع مسکونی، هر ساله با در نظر گرفتن نرخ تمام شده خدمات و تورم سالانه افزایش خواهد یافت.

ماده ۷

شرایط اختصاصی پذیرش، ضوابط پذیرش

- ۷-۱: سالمندان واجد شرایط سکونت در مجتمع مسکونی (شرایط ساکنین):
- سالمندان با وضعیت پایدار که نیاز به خدمات مستمر پزشکی و توانبخشی ندارند ولی زندگی بدون داشتن مراقبت و کمک برای آنان دشوار می‌باشد.
- تبصره ۱: پذیرش معلولان جسمی و حرکتی زیر سن سالمندی که نیاز به خدمات مستمر پزشکی و توان پزشکی مراکز شبانه‌روزی توانبخشی و مراقبتی ندارند و واجد شرایط سکونت در مجتمع می‌باشند، بر اساس درخواست موسس و تأیید نیاز این گروه هدف به دریافت خدمات مجتمع توسط معاونت امور توانبخشی بهزیستی استان، بلامانع می‌باشد.*
- تبصره ۲: سالمندان و معلولان جسمی حرکتی دارای تحریکات روانی یا رفتارهای مخرب واجد شرایط سکونت نمی‌باشند.*
- ۷-۲: ادارات بهزیستی شهرستانها موظفند اطلاعات لازم در خصوص شرایط، نوع و میزان خدماتی که مجتمع مسکونی ویژه سالمندان ملزم به ارائه آن می‌باشند را به کلیه متقاضیان پذیرش در مراکز مذکور اعلام نماید.
- ۷-۳: سازمان بهزیستی کشور سالیانه تعرفه خدمات توانبخشی و مراقبتی را تعیین و به استان‌ها ابلاغ خواهد نمود.

ماده ۸

نیروی انسانی مورد نیاز برای مجتمع مسکونی با حداقل ۲۰ واحد:

۱. مسئول فنی یک نفر
۲. مراقب آموزش دیده (در زمینه اصول مراقبت و آداب معاشرت) با مدرک تحصیلی حداقل دیپلم، حداقل ۲ نفر در شیفت صبح، ۲ نفر در شیفت عصر و حداقل یک مراقب در شیفت شب
۳. خدمه حداقل ۲ نفر در شیفت صبح
۴. سرایدار یک نفر ۲۴ ساعته یا نگهبان در هر شیفت یک نفر
۵. مددکار اجتماعی یک نفر یک روز در هفته

۶. روانشناس یک نفر دو روز در ماه (هر دو هفته، یک روز)
۷. کارشناس پرستاری یک نفر، تمام وقت ۶ روز در هفته در شیفت صبح یا عصر و آنکال در شیفت های دیگری
۸. بهیار یا کاردان پرستاری در دو شیفت عدم حضور پرستار (در هر شیفت یک نفر)
۹. پزشک یک نفر یک روز در ماه و آنکال در روزهای دیگر
۱۰. کارشناس فیزیوتراپی حسب نیاز بر اساس دستور پزشک
۱۱. کارشناس کاردرمانی حسب نیاز بر اساس دستور پزشک
۱۲. کارشناس تغذیه یک نفر یک روز در ماه
۱۳. مربی ورزشی آشنا به مسائل دوران سالمندی یک نفر ۲ روز در ماه
۱۴. آشپز یک نفر
۱۵. کمک آشپز یک نفر
۱۶. مسئول خرید یک نفر

تبصره ۱: حضور مددکار اجتماعی و روانشناس در مجتمع می بایست در روزهای مختلف برنامه ریزی گردد.

تبصره ۲: نیروی انسانی کارشناس پرستاری در شیفیتی که مسئول فنی حضور ندارد جانشین وی می باشد .

تبصره ۳: مراقبین مجتمع مسکونی در شروع اشتغال ملزم به گذراندن دوره آموزشی تئوری و عملی به مدت ۴۰ ساعت بر اساس منابع مدون و سرفصل های آموزشی اصول مراقبت از سالمند، مهارت های امدادی ، ایمنی ، کمک های اولیه و آداب معاشرت با همکاری مجتمع توسط کارشناسان تخصصی خبره سازمان بهزیستی و ارگان های ذیربط یا در مراکز معتبر برگزارکننده دوره آموزشی (موسسه علمی کاربردی، جهاد دانشگاهی و ...) می باشند.

ماده ۹

ویژگیهای محیطی مجتمع مسکونی

مجتمع مسکونی باید در منطقه آرام شهری ، به دور از سرو صدای ترافیک یا دیگر صداهای آزاردهنده و دارای دسترسی آسان باشد .

ماده ۱۰

شرایط عمومی ساختمان / فضای فیزیکی و تجهیزات

- تعداد واحدهای مجتمع مسکونی حداقل ۱۰ واحد و حداکثر ۲۰ واحد می باشد.
- واحدهای مختلف هتل آپارتمان در متراژهای مختلف بصورت یک خوابه ، دو خوابه و سه خوابه ، خصوصی (فردی ، اقامت زوجین یا اقامت چند دوست) و نیمه خصوصی با فضای آشپزخانه برای سالمندان با حداقل وابستگی یا بدون فضای آشپزخانه برای سالمندان با وابستگی نسبی طراحی می گردد.

- واحدهای یک نفره در متراژ ۳۰-۲۵ مترمربع، واحدهای دو نفره در متراژ ۵۵-۴۵ مترمربع و واحدهای سه نفره در متراژ ۷۰-۶۰ مترمربع طراحی می گردد.
- فضای فیزیکی مشترک (عمومی) در هر طبقه با تجهیزات آشپزخانه و رعایت کامل اصول ایمنی برای مشارکت سالمندان درانجام فعالیت های روزمره از جمله پخت و پز و ...
- فضای فیزیکی مشترک (عمومی) در هر طبقه مجهز به ماشین های لباسشویی جهت مشارکت سالمند درشست و شوی لباس های شخصی
- واحدها بصورت مبله یا چیدمان آزاد با وسایل شخصی ساکنین بنا به درخواست سالمند
- ساختمان بسیار پر نور با پنجره های دو جداره دارای مبلمان و اثاثیه مناسب بر اساس اصول ارگونومی و مطابق با وضعیت سالمندی
- دارای دستگاه اعلام حریق ، زنگ درخواست کمک و سیستم حرارتی مرکزی
- اتاق های مجهز به سرویس بهداشتی خصوصی در واحدهای نیمه خصوصی
- وجود زنگ درخواست کمک ، دستگیره کمکی و سطوح غیر لغزنده در تمام سرویس های بهداشتی
- نصب سیستم زنگ مراقب در هر اتاق ، استفاده از در مجهز به سیستم دزدگیر ، دستگیره های نرده ای در راهروها و سالن های عمومی برای کمک به راه رفتن ساکنین و بطور کلی مناسب سازی زمین و دیوارهای واحدها مطابق با اصول استاندارد
- لابی جهت مصاحبت سالمندان و فضای آزاد فاقد مسیر سنگلاخ ، دارای باغچه و درخت با آلاچیق جهت فعالیت های تفریحی و اوقات فراغت (باغبانی و)
- آشپزخانه عمومی و سالن غذاخوری جهت سرو غذا برای سالمندانی که تمایل یا توانایی پخت و پز را ندارند.
- وجود فضای کافی و استاندارد در واحدها (اتاق ها ، سرویس های بهداشتی و) برای جابجا کردن صندلی چرخدار
- در واحدهای دو خوابه و سه خوابه ، در یک اتاق نباید به داخل اتاق دیگر باز شود .
- وجود خط تلفن ثابت مستقل در هر واحد خصوصی و هر اتاق واحد نیمه خصوصی
- سرویس های بهداشتی واحدها باید طوری طراحی گردد که ویلچر به راحتی وارد و خارج شود و مناسب سازی جهت امنیت و تسهیل دسترسی سالمند به ملزومات وجود داشته باشد.
- تجهیز واحدها به شیرهای آب اتوماتیک جهت تسهیل استفاده سالمندان
- فضای ورزشی و تفریحی برای سالمندان (از جمله سونا، جکوزی و...)
- فضای توانبخشی جهت ارائه خدمات فیزیوتراپی و کاردرمانی برای درمان اختلالات شایع و معمول دوران سالمندی
- اتاق آموزش و اتاق مطالعه

- اتاق مدیریت ساختمان و وجود دفتری در آن اتاق جهت ثبت مشخصات، بیماری ها و شرایط هر سالمند، آدرس، شماره تلفن و نحوه برقراری ارتباط فوری با چند نفر از نزدیکان سالمند
 - اتاق پرستاری مجهز به لوازم پزشکی و پرستاری از جمله درجه اندازه گیری حرارت، فشارسنج، گوشی پزشکی، ساکشن، فور، کپسول اکسیژن، ست احیاء شامل لارنگوسکوپ، لوله تراشه، آمبویگ و داروهای تزریقی مورد نیاز، لوازم طبی مصرف شدنی، دستگاه گلوکومتر، وسایل پانسمان، برانکارد، تخت معاینه، پاراوان، ترازوی پزشکی و
 - وجود تابلوی اعلانات بزرگ در لابی ساختمان جهت بهره مندی سالمندان از اخبار، قوانین و مطالب کاربردی در خصوص شیوه زندگی سالم و سالمندی زیبا
 - ثبت ورود و خروج برای خانواده، آشنایان و دوستان
 - رعایت تضاد رنگ ها بر اساس اصول علمی در واحدها و عدم وجود اختلاف سطح بین اتاقها، سالن و سرویس های بهداشتی جهت حفظ ایمنی سالمند و جلوگیری از خطر fall
 - مجهز به صندوق مخصوص برای نامه ها و مرسولات سالمند
 - بررسی سالانه ساختمان از نظر امنیت در برابر آتش، زلزله و دیگر حوادث
 - در نظر گرفتن مسیرهای خروج اضطراری و امکانات اطفاء حریق برای ساختمان
 - وجود وسایل کمک های اولیه و اورژانس و زنگ های خطر مناسب در ساختمان جهت اطلاع رسانی فوری و ارائه خدمات اورژانسی به سالمند
 - وجود آسانسور با فضای کافی جهت استفاده از ویلچر، به تعداد مناسب
 - تعبیه نرده های محافظ برای پنجره ها، تراس ها و پشت بام
 - مجهز به سیستم تهویه مناسب هوا و اعتدال درجه حرارت در زمستان و تابستان
 - مجهز به دوربین مدار بسته
 - دارای اتاق نگهداری یا سرایداری
- تبصره: در واحدهای دارای فضای آشپزخانه، استفاده از اجاق گاز ممنوع می باشد.*

ماده ۱۱

خدمات

الف - نیازهای درمانی و توانبخشی سالمندان

۱. مهیا نمودن داروهای مورد نیاز سالمندان بر اساس تجویز پزشک
۲. دسترسی آسان به پرستار مجرب و آموزش دیده دوره سالمندی بصورت تمام وقت در یک شیفت (صبح یا عصر)

وآنکال در دیگر شیفت‌ها

۳. امکان برقراری تماس فوری با پزشک در موارد اضطراری
 ۴. فراهم نمودن امکان ویزیت سالمند توسط متخصصین بیماریهای مختلف در صورت نیاز
 ۵. مهیا نمودن ارائه خدمات فیزیوتراپی و کاردرمانی برای درمان اختلالات شایع و معمول دوران سالمندی در محل مجتمع مسکونی (درمان اختلالاتی از قبیل trigger point، دردهای مزمن زانو، گردن و...)
 ۶. هماهنگی با نزدیک ترین بیمارستان برای پذیرش سالمندان اورژانسی
 ۷. هماهنگی با کلینیک های تخصصی توانبخشی جهت ارائه خدمات در صورت نیاز
 ۸. هماهنگی با مراکز ارائه خدمات توانبخشی در منزل سالمندان جهت ارائه خدمات تخصصی در منزل در صورت نیاز
 ۹. دسترسی آسان به مددکار اجتماعی در صورت نیاز (حضور مددکاراجتماعی یک روز در هفته در محل مجتمع مسکونی)
 ۱۰. دسترسی آسان به روانشناس در صورت نیاز (حضور روانشناس یک روز در هفته در محل مجتمع مسکونی)
 ۱۱. نظارت روزانه (monitoring) بر وضعیت سلامت عمومی سالمند در زمان مقرر در طول روز
 ۱۲. مستندسازی ارائه خدمات مراقبتی، درمانی با ذکر نام و مشخصات سالمند و تأییدیه وی
- تبصره: حضور نیروی انسانی پرستار اختصاصی شبانه روزی از سوی خانواده برای سالمند در مجتمع مسکونی بلامانع می باشد.*

ب - نیازهای تغذیه ای سالمندان

۱. فراهم نمودن تغذیه دلپذیر و غیر یکنواخت بر اساس اصول علمی برای سالمند (رعایت کامل رژیم غذایی سالمندان)
۲. فراهم نمودن مواد غذایی مورد نیاز برای سالمندانی که از امکانات سالن غذاخوری استفاده نمی کنند.

ج - نیازهای مراقبتی سالمندان

۱. سرویس کامل و روزانه نظافت خانگی
۲. سرویس روزانه مرتب کردن تخت، تعویض و شستشوی البسه
۳. پخت غذا برای سالمند وابسته یا کمک به سالمند با وابستگی نسبی در امور مربوط به آشپزی
۴. ارائه خدمات مراقبتی بهداشتی به سالمند در صورت نیاز (بهداشت پوست، دهان و دندان و)

د - نیازهای رفاهی و فرهنگی سالمندان

۱. فراهم نمودن سرویس رفت و آمد جهت ملاقات های پزشکی و توانبخشی

۲. فراهم نمودن سرویس رفت و آمد جهت شرکت در برنامه های اجتماعی (امکان مشارکت سالمند در مراسم مذهبی ، تفریحی یا خانوادگی در خارج از مجتمع مسکونی برای وی)
۳. فراهم نمودن برنامه های مناسب برای تعطیلات ، اعیاد و روزهای تولد سالمندان
۴. فراهم نمودن برنامه های آموزشی سبک زندگی سالم جهت آگاهسازی
۵. تدارک برنامه های ورزشی برای سالمندان یک روز در میان
۶. فراهم نمودن کتاب های مورد علاقه سالمندان در کتابخانه مجتمع مسکونی و تشویق سالمندان به مطالعه
۷. تدارک بازیهای فکری گروهی برای سالمندان در اوقات فراغت
۸. همراهی با سالمند جهت پیاده روی روزانه خارج از ساختمان و خرید مایحتاج (مشارکت فعال سالمند در اجتماع)

ماده ۱۲

تجهیزات اداری

- لوازم اداری شامل میز و صندلی مناسب، یک دستگاه رایانه ، یک خط تلفن ثابت و یک خط تلفن همراه و فاکس مستقل
- سیستم بایگانی جهت نگهداری پرونده های ساکنین و کارکنان
- لوازم التحریر مصرفی ، تابلوی اعلانات و سایر وسایل مورد نیاز

ماده ۱۳

نحوه ارزشیابی مراکز

مجتمع باید دو بار در سال (هر شش ماه یک بار) توسط کارشناس ناظر شهرستان و هر سال یک بار توسط تیم کارشناسی بهزیستی استان طبق دستورالعمل ارزشیابی ارسالی از سوی معاونت توانبخشی مورد بررسی و ارزشیابی قرارگیرد .

ماده ۱۴

نظارت

- مطابق با دستورالعمل ارزیابی و نظارت بر موسسات و مراکز غیردولتی ماده ۲۶ بازنگری ۹۱/۱۱/۳۰

ساختار نظارت تخصصی :

۱-۱۴: کمیته نظارت تخصصی حوزه توانبخشی استان

به منظور هماهنگی های درون سازمانی، برون سازمانی و نیز تصمیم گیری های کلان استانی در زمینه امور مرتبط با ارائه خدمات در مجتمع، کمیته نظارت تخصصی استانی در مرکز استان تشکیل خواهد شد.

۲-۱۴: وظایف و اختیارات اعضای کمیته نظارت تخصصی معاونت توانبخشی بهزیستی استان

- انجام مصاحبه بمنظور بررسی صلاحیت تخصصی از کلیه متقاضیان حقیقی و حقوقی تاسیس مجتمع مسکونی ویژه سالمندان و پس از تأیید دفتر تخصصی معاونت توانبخشی سازمان بهزیستی کشور، اعلام نفرت برگزیده به کمیسیون صدور پروانه ها
- بررسی و تأیید نام و نشانی موسس و موقعیت جغرافیایی مکان در نظر گرفته شده
- بررسی وضعیت ساختمان، تجهیزات، وضعیت بهداشتی، نیروی انسانی و.... (پس از صدور موافقت اصولی و قبل از صدور پروانه فعالیت) و تطابق آن با مفاد این دستورالعمل، ارائه گزارش و اعلام نظر به کمیسیون ماده ۲۶ استانی
- نظارت بر عملکرد مجتمع، رعایت ضوابط و مقررات جاری، اجرای استانداردهای خدمات و الگوی کار ابلاغ شده
- ارسال گزارش کامل از وضعیت مجتمع مسکونی به حوزه معاونت توانبخشی بهزیستی کشور
- بررسی عملکرد مجتمع و تصمیم گیری و اعلام نظر به کمیسیون ماده ۲۶ در خصوص تمدید پروانه فعالیت مجتمع
- نظارت بر اجرای دستورالعمل های ابلاغی در مورد مجتمع مسکونی ویژه سالمندان

۳-۱۴: کمیته نظارت تخصصی شهرستان

به منظور نظارت لازم در زمینه عملکرد مجتمع مسکونی ویژه سالمندان، کمیته ای متشکل از رئیس بهزیستی شهرستان (رئیس کمیته) و کارشناسان ناظر توانبخشی شهرستان و در صورت نیاز نماینده مجتمع مسکونی به دعوت رئیس کمیته در در بهزیستی شهرستان تشکیل خواهد شد. این کمیته هماهنگ با کمیته استانی فعالیت خواهد داشت.

۴-۱۴: شرح وظایف کمیته نظارت تخصصی شهرستان

- هماهنگی لازم با کمیته نظارت استان جهت نظارت لازم در زمینه عملکرد مجتمع مسکونی ویژه سالمندان
- ارسال گزارش از مجتمع به بهزیستی استان
- ایجاد بانک اطلاعاتی در خصوص سالمندان پشت نوبت دریافت خدمات مجتمع مسکونی در شهرستان
- نظارت بر اجرای دستورالعمل های ابلاغی در مورد مجتمع مسکونی ویژه سالمندان

تبصره: فرایند رسیدگی به تخلفات مجتمع مسکونی ویژه سالمندان مطابق با فرایند رسیدگی به تخلفات موسسات و مراکز غیردولتی می باشد.

ماده ۱۵

این دستورالعمل در ۱۵ ماده و ۲۰ تبصره توسط حوزه معاونت امور توانبخشی، دفتر امور مراکز مراقبتی توانبخشی تهیه و در سال ۱۳۹۲ در شورای مدیران حوزه معاونت امور توانبخشی کشور به تصویب رسید و هرگونه تغییر در آن مستلزم تأیید مجدد شورای مذکور می باشد.

